

Hariduskorralduse analüüs

Sissejuhatus

Hariduskorralduse analüüs on koostatud Kiili valla arengukava aastateks 2024-2035 kaasajastamise käigus 2026. aastal. Analüüsi peamiseks eesmärgiks on prognoosida haridusteenuste vajadust eelolevaks arengukava perioodiks.

Analüüsi koostasid OÜ Pyramid Consult ja Gravititas Consult OÜ

Haridusteenuste lühikokkuvõte¹

Kiili vald on noore ja kiiresti kasvava elanikkonnaga omavalitsus, kus 2026. aasta alguse seisuga elab 2150 last ja noort vanuses 0–18 aastat, moodustades ligikaudu 29% valla elanikkonnast. Valdav enamus lastest kasutab koduvalla haridusteenuseid, kuigi ligikaudu viiendik õpilastest õpib teistes omavalitsustes, peamiselt Tallinnas.

Alusharidus on koondunud Kiili Lasteaeda, mis tegutseb kuues hoones ning pakub kvaliteetset õpikeskkonda. Õppeaastal 2025/26 õpib lasteaia 34 rühmas 556 last. Viimastel aastatel on loodud juurde uusi lasteaiakohti seoses Kurna ja Vaela lasteaedade valmimisega, kuid nõudlus alushariduse järele on jätkuvalt suur. Tugiteenused (logopeed, eripedagoog, tervishoiutöötaja) on olemas, kuid nende maht ei kata täielikult vajadust. Väljakutseks on ka õpetajaskonna vananemine ning kvalifitseeritud töötajate järelkasvu tagamine.

Üldharidust pakub Kiili Gümnaasium, kus õpib üle 1000 õpilase. Kooli õpilaste arv on viimastel aastatel kasvanud ning koolihooned on jõudnud oma mahutavuse piirile. Kooli tugevusteks on head õpitulemused, tugev kogukondlik seotus, hästi välja arendatud tugisüsteem ning kõrge rahulolu õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate seas. Väljakutseteks on õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavus, uute õpetajate värbamine ning erivajadustega laste õpetamiseks vajaliku spetsialiseeritud taristu puudumine.

Huvihariduse ja huvitegevuse võimalused on vallas mitmekesised ning Tallinna linna lähivallana on lastel ja nooretl hea ligipääs ka Tallinna huvitegevustele². Vallas tegutsevad Kiili Kunstide Kool, robotikakool ning mitmed spordiklubid. Huvihariduses ja -tegevustes osaleb 82% valla lastest ja noortest. Huvihariduse ja -tegevuse pakkumist vallas piirab eelkõige ruumipuudus nii Kiili Gümnaasiumis kui ka Kiili Kunstide Koolis. Juba praegu tegutseb Kiili Kunstide Kool neljas asukohas: Kiili Rahvamajaga ühiskasutuses olevas hoones (Nabala tee 12, muusikaosakond); Kiili Lasteaia ruumides (Lootuse 4, muusikaosakonna ettevalmistusklassid), Kiili Vallamajas (Nabala tee 2a, kunstiosakond) ning Kiili Gümnaasiumi moodulmajas (Kooli 2, osad üldained).

¹ Detailne ülevaade haridusteenuste lähteolukorrast on kirjeldatud kaasajastatud valla arengukava peatüki 6 „haritud ja aktiivsed inimesed“ alapunktis 6.1.

² Kõik valla lapsed, kes osalevad väljaspoole valda huvitegevuses (va munitsipaalhuvikoolid) saavad taotleda 150 eurot kalendriaastas toetust, mis on mõeldud osavõtutasude osaliseks kompenseerimiseks.

Noorsootöö keskuseks on Kiili Valla Noortekeskus, mis teenindab aktiivselt 7–26-aastaseid noori ning pakub nii igapäevast tegevust kui ka laagreid, projekte ja üritusi. Keskuse peamiseks arenguvajaduseks on täiendavate ruumide loomine individuaal- ja gruppitööks.

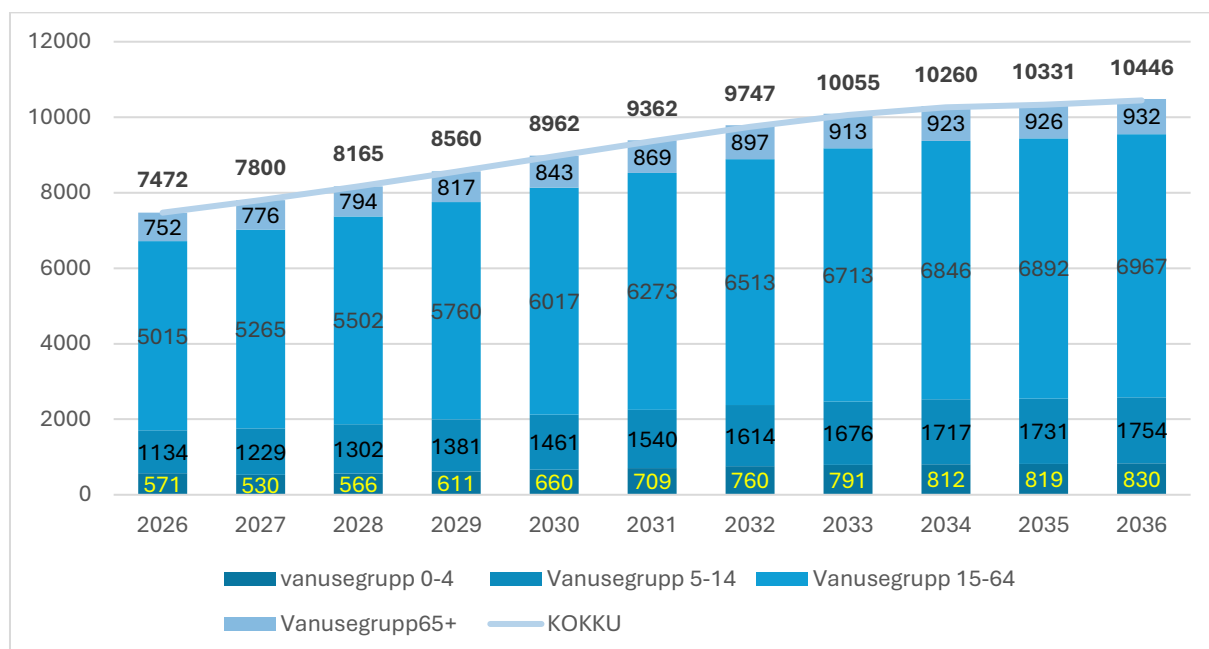
Kõik haridusteenuste asukohad vallas on nende kasutajatele maksimaalselt 10 kilomeetri ja autotranspordiga kuni 12 minuti kaugusel. Seega võib hinnata, et teenuste kättesaadavus vallaelanike elukohast lähtuvalt on hea.

Kokkuvõttes iseloomustab Kiili valla haridusvaldkonda kvaliteetne ja hästi toimiv teenusevõrk, mille peamised väljakutsed on seotud kiire rahvastikukasvuga: vajadus suurendada õppekohtade arvu, laiendada haridustaristut, tugevdada tugiteenuseid ning tagada kvalifitseeritud õpetajate järelkasv.

Rahvastikuproгноosi ülevaade

Analüüsi aluseks on rahvastikuproгноosi rändestsenaarium, mis on detailsemalt kirjeldatud kaasajastatud valla arengukava peatükis 3 „Kiili valla arengustsenaariumid“. Rändestsenaariumi kohaselt suureneb valla elanike arv aastaks 2036 ligikaudu 3000 inimese võrra. Kuigi rahvastiku kasv tugineb eelkõige tööelise elanikkonna lisandumisele, kasvab ka laste ja noorte arv.

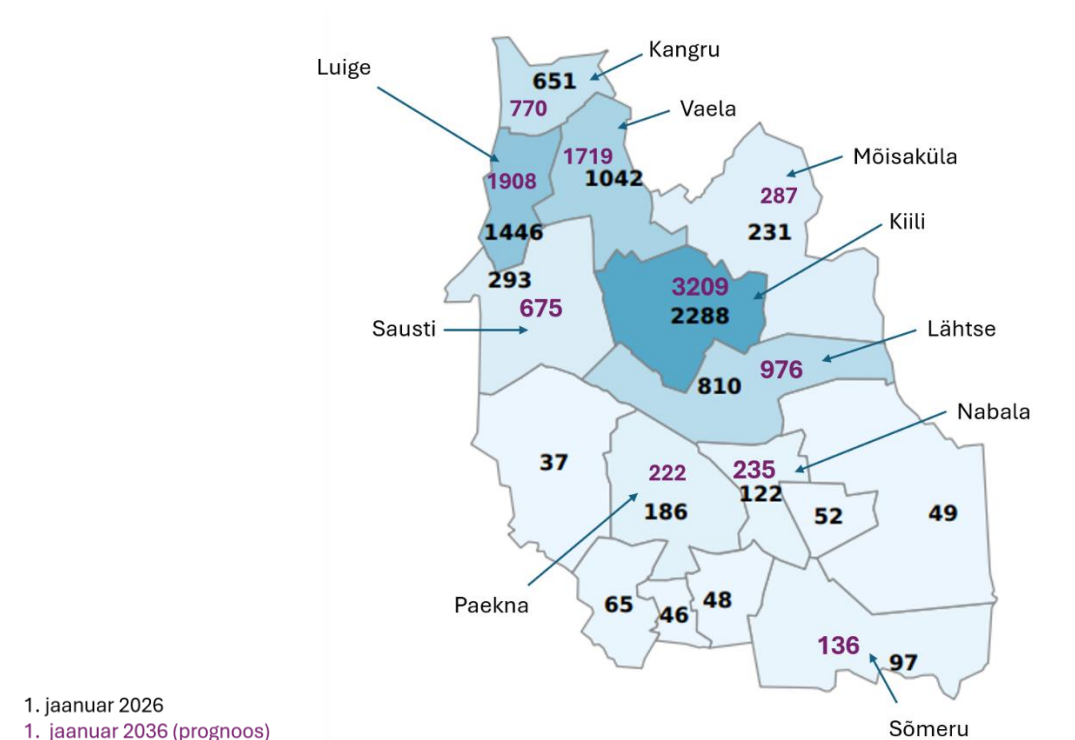
Järgneval joonisel on kujutatud rahvastikuproгноosi rändestsenaarium, vanuserühmade kaupa. Jooniselt on näha et 0-14 aastaste laste arv kasvab progноosi kohaselt pea 900 võrra.

Joonis 1 Kiili valla elanike arvu progноos vanuserühmade kaupa

Kiili näol on tegu kasvava pealinna lähedase vallaga, kus elamuehituses toimub aktiivne kinnisvaraarendus ja ehitustegevus. Seepärast võeti rändestsenaariumi progноosimisel

arvesse, et perioodi 2026-2035 jooksul võetakse kasutusele 1200-1400 uut elamuühikut valla erinevates asutusüksustes³. Järgneval joonisel on prognoositud suurema rahvastiku kasvuga asutusüksused.

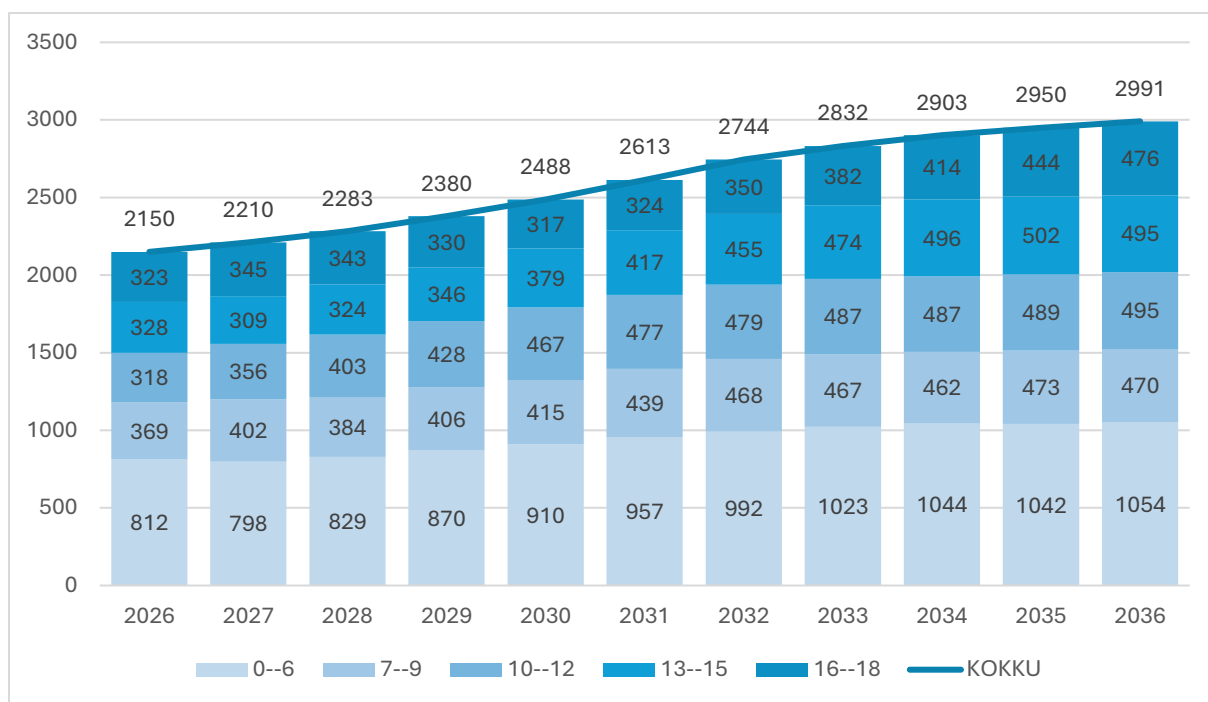

Joonis 2 Suurema prognoositava rahvastiku kasvuga asustusüksused Kiili vallas

Kuni 18 aastastes laste ja noorte arvu prognoos vallas ja selle erinevates piirkondades

Rahvastikuprognosi rändestsenaariumi kohaselt kasvab kuni 18-aastaste elanike arv vallas järgmiselt:

³ Aluseks võeti väljaantud ehitusload ning kehtivad potentsiaalselt väljaarendatavad detailplaneeringud.

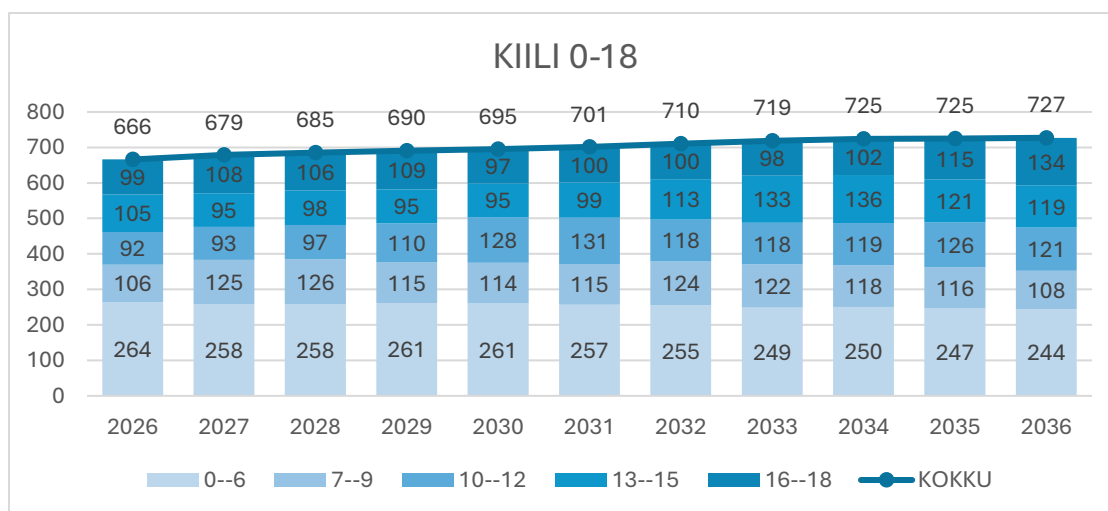
Joonis 3 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036

Jooniselt nähtub, et

- 0-6 aastaste koguarv kasvab 812 lapselt 1054 lapseni (+242)
- 7-15 aastaste laste koguarv kasvab 1015 lapselt 1461 lapseni (+446)
- 16-18 aastaste noorte arv kasvab 323 lapselt 467 lapseni (+153)
- Kokku kasvab laste ja noorte arv sel perioodil 2974 inimese võrra.

Kiili valla asustusüksuste ja piirkondade laste ja noorte prognoosid

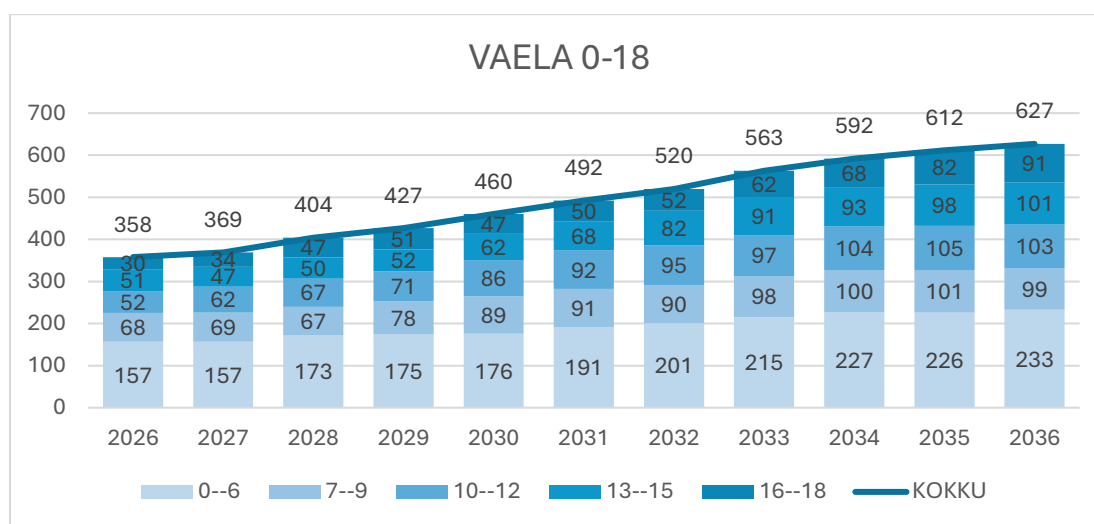
Järgnevalt on välja toodud laste ja noorte arvu kasvu prognoosid piirkondade kaupa

Joonis 4 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Kiilis

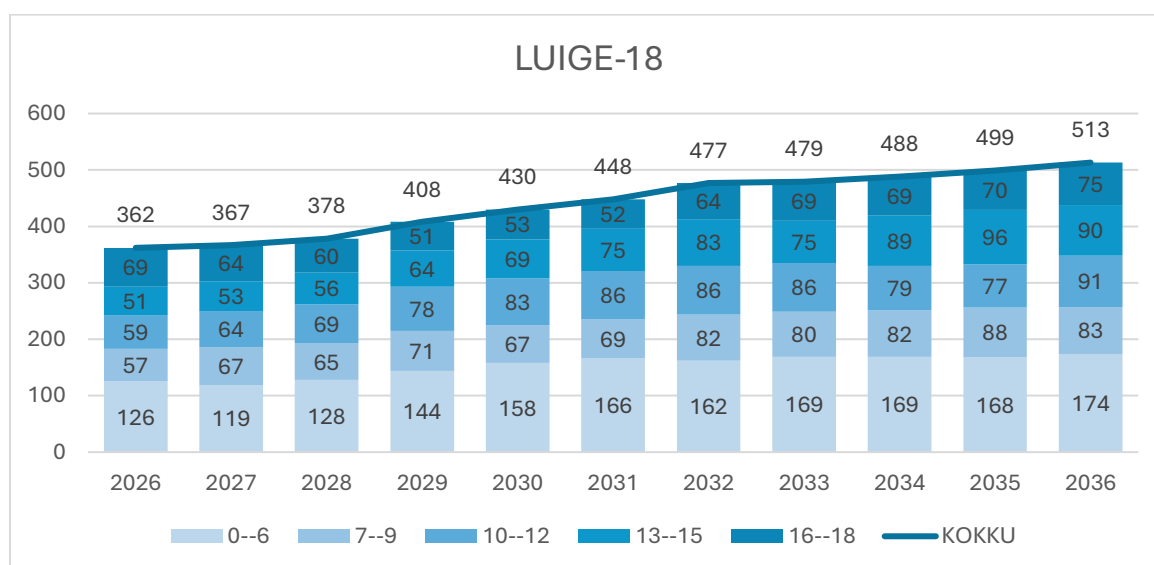
Kiili on prognoosiperioodi vältel valla suurim laste ja noorte piirkond. Laste ja noorte arv kasvab 2026. aasta ligikaudu 666 lapselt 727 lapseni 2036. aastaks (ehk ca umbes 60

lapse võrra, sp 9%). Kasv on mõõdukas, kuid suure baasarvu tõttu tähendab see jätkuvalt suurimat vajadust hariduskohtade ja tugiteenuste järele kogu vallas. Kasv ei tule aga noorimast vanuserühmast: 0–6-aastaste arv väheneb 264-lt 244-ni ehk –20 last. Samal ajal kasvab 7–15-aastaste arv 303-lt 349-ni ehk +46 last ning 16–18-aastaste arv 99-lt 134-ni ehk +35 noort. Seega nihkub Kiili enda haridusteenuste vajadus pigem kooli- ja gümnaasiumiealiste suunas ning Kiili jääb ka edaspidi piirkonna suurimaks laste ja noorte koondumiskohaks.

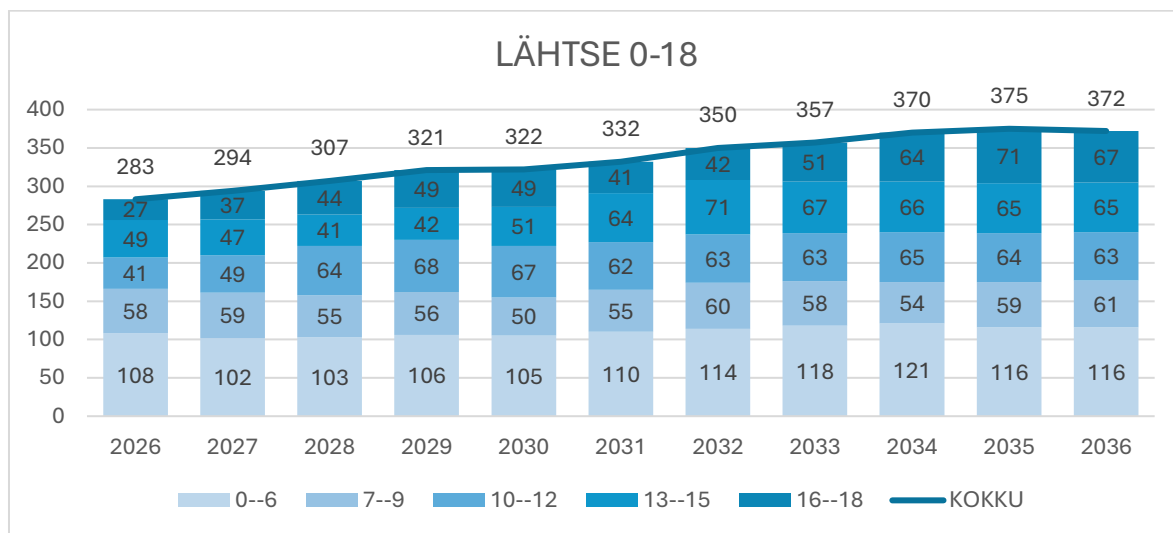
Joonis 5 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Vaelas

Vaela on üks kiiremini kasvavaid piirkondi. Laste ja noorte arv suureneb 358 lapselt 627 lapseni ehk lisandub ligikaudu 270 last ja noort. 0–6-aastaseid lisandub +76 (157 → 233), 7–15-aastaseid +132 (171 → 303) ning 16–18-aastaseid +61 (30 → 91). Kasv hõlmab seega kõiki haridusastmeid ning tähendab tugevat täiendavat nõudlust nii lasteaia-, põhikooli- kui ka gümnaasiumikohtade järele.

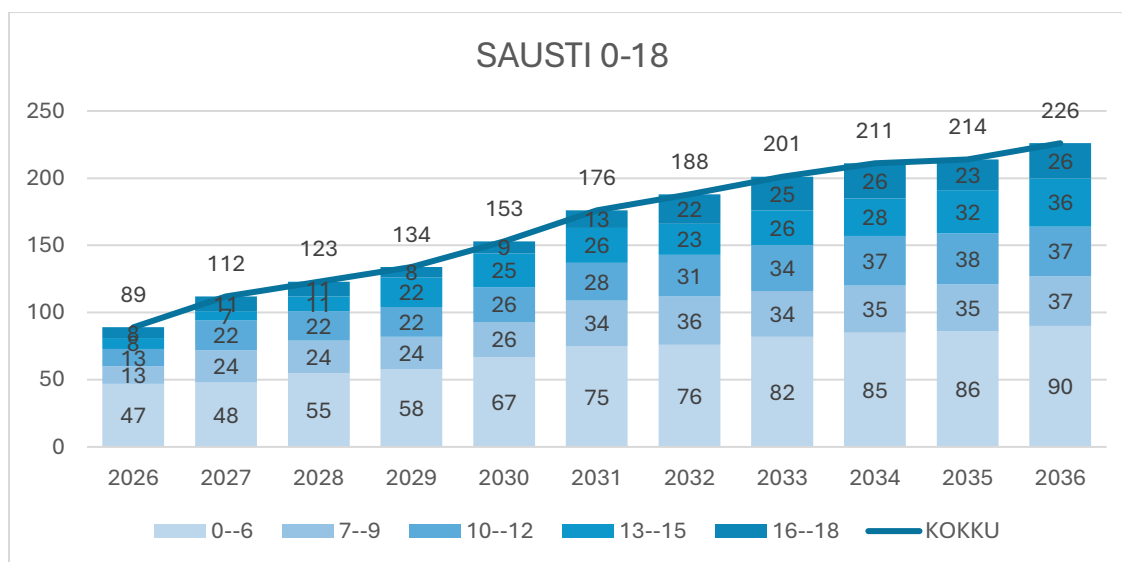
Joonis 6 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Luigel

Luige piirkonnas jätkub stabiilne rahvastiku kasv. 0–18-aastaste arv suureneb 362-lt 513-ni ehk +151 last ja noort. 0–6-aastaste arv kasvab +48 (126 → 174) ning kõige suurem kasv toimub 7–15-aastaste seas: +97 (167 → 264). 16–18-aastaste arv suureneb seevastu vaid +6 (69 → 75). Seega avaldub Luige kasv eelkõige lasteaia- ja põhikooliealiste laste arvu suurenemises.

Joonis 7 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Lähtses

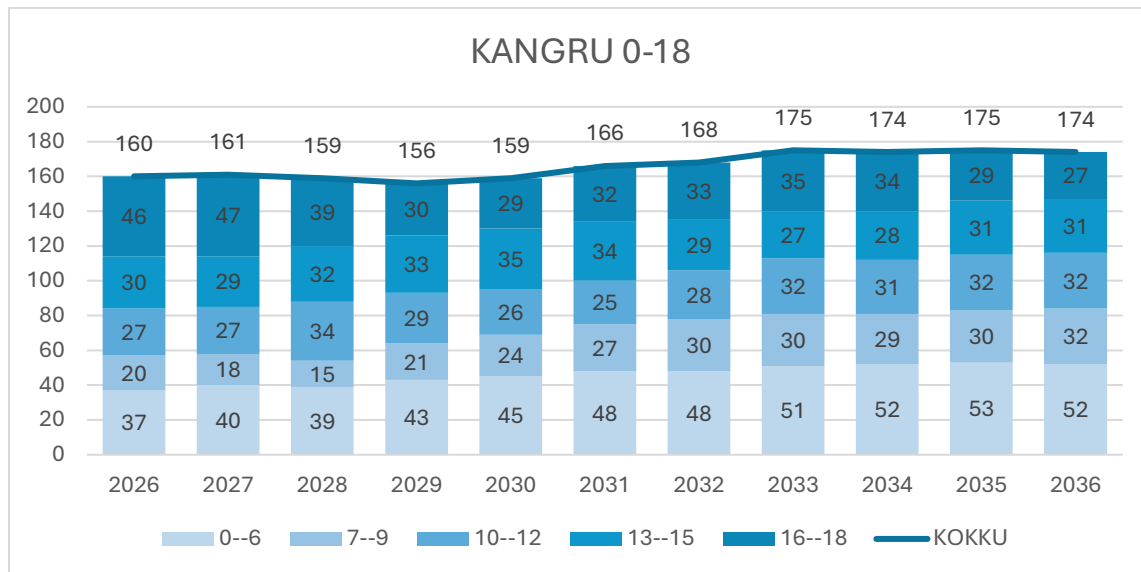
Lähtses kasvab 0–18-aastaste arv prognoosi kohaselt 283-lt 372-ni ehk +89 last ja noort. 0–6-aastaste arv suureneb vaid +8 (108 → 116), kuid 7–15-aastaseid lisandub +41 (148 → 189). Eriti tähelepanuväärne on 16–18-aastaste kasv +40 võrra (27 → 67). Seega ei tulene Lähtse tulevane haridusteenuste vajaduse kasv niivõrd uutest lasteaiaaalistest, vaid olemasolevate laste liikumisest vanematesse vanuserühmadesse.

Joonis 8 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Saustis

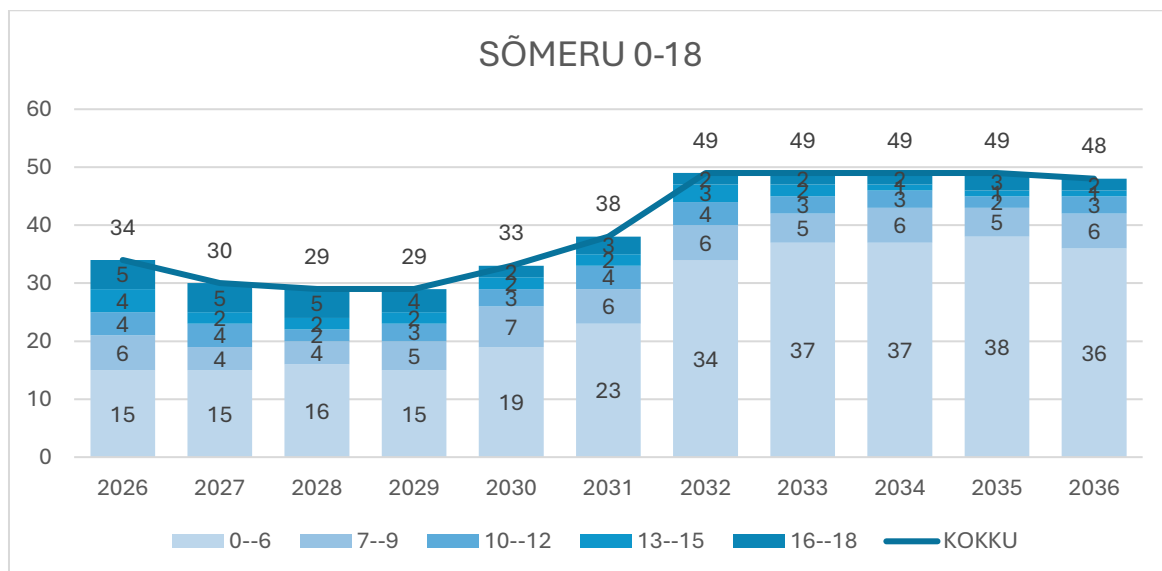
Sausti kasvab väikeselt algtasemelt väga kiiresti: 0–18-aastaste arv suureneb 89-lt 226-ni ehk +137 last ja noort. 0–6-aastaseid lisandub +43 (47 → 90), 7–15-aastaseid +76 (34 →

110) ning 16–18-aastaseid +18 (8 → 26). Absoluutarvudes on eriti oluline põhikooliealiste kasv ning Sausti kujuneb koos Vaela ja Luigega üheks olulisemaks kasvupiirkonnaks.

Joonis 9 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Kangrus

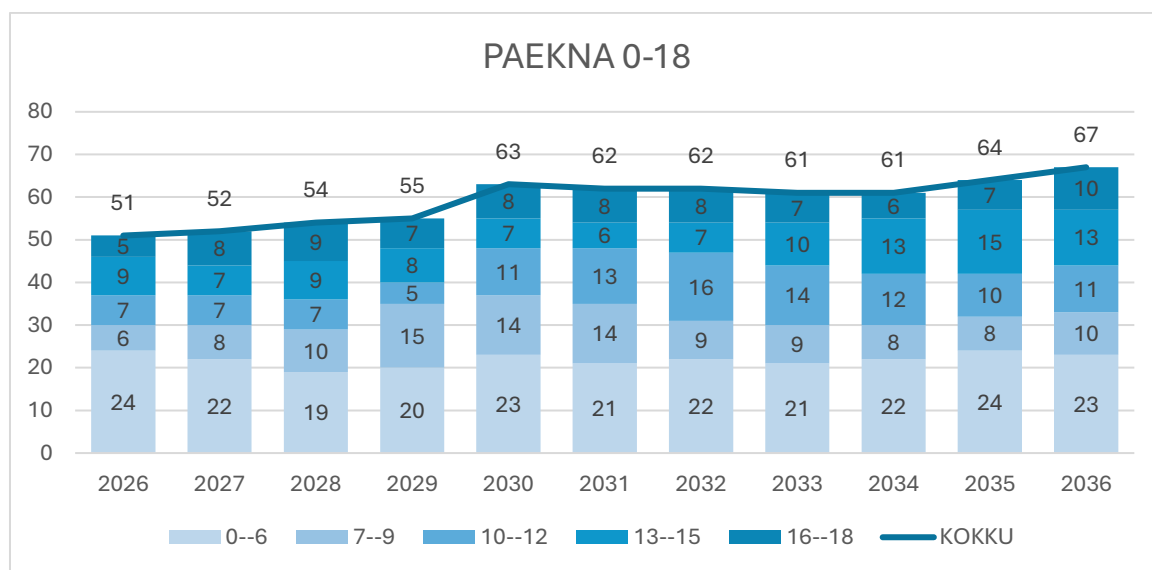
Kangru püsib laste ja noorte koguarv suhteliselt stabiilsena: 160-lt 174-ni ehk +14. 0–6-aastaste arv suureneb +15 (37 → 52) ja 7–15-aastaste arv +18 (77 → 95), kuid 16–18-aastaste arv väheneb –19 võrra (46 → 27). Seega toimub Kangrus pigem vanusestruktuuri muutus kui oluline laste koguarvu kasv, mis viitab väljakujunenud ja tasakaalus rahvastikustruktuurile. Olulist täiendavat haridusvõimekust prognoos ei eelda.

Joonis 10 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Sõmerul

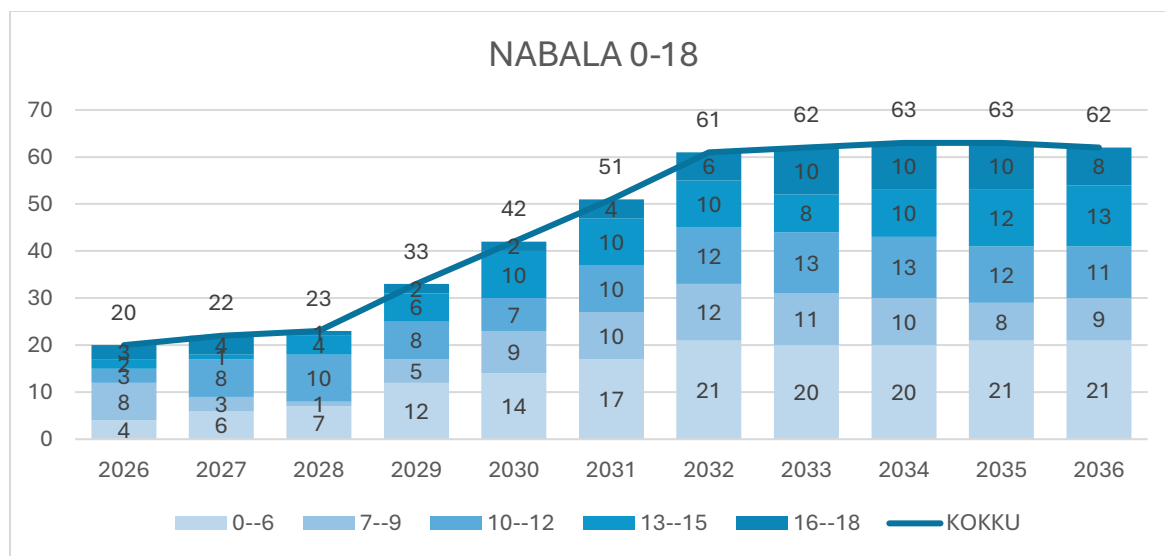
Sõmeru jääb absoluutarvudes väga väikese laste arvuga piirkonnaks. Dokumendi joonise järgi suureneb 0–18-aastaste koguarv 34-lt 48-ni ehk +14. Kasv koondub eelkõige 0–6-aastaste rühma, samas kui vanemates vanuserühmades on arvud väga väikesed.

Seetõttu ei tähenda Sõmeru suur suhteline kasv valla haridusvõrgu seisukohalt suurt täiendavat teenusevajadust.

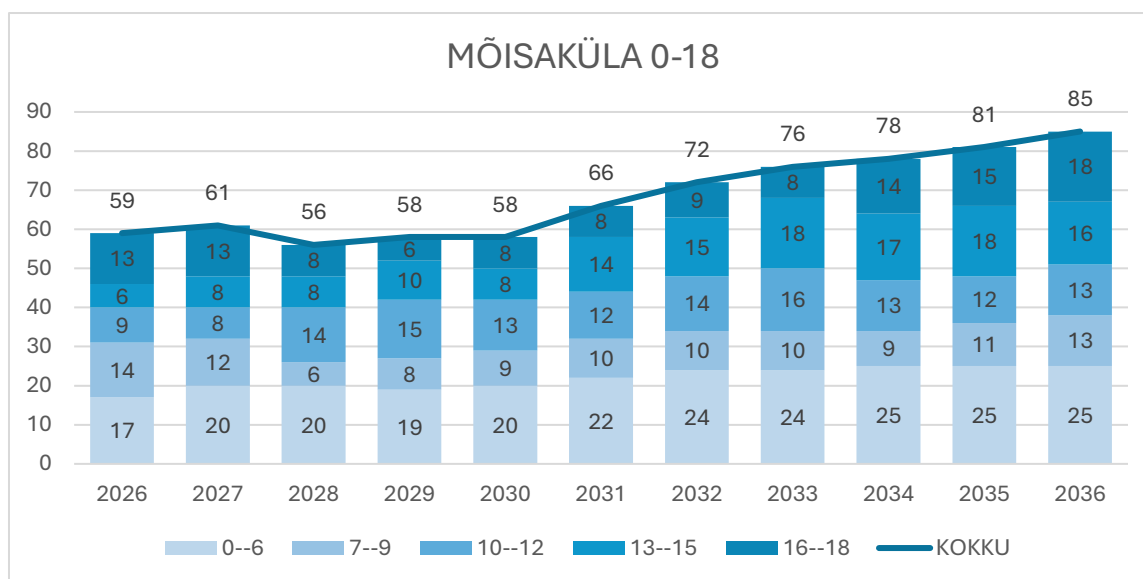
Joonis 11 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Paeknas

Paeknas kasvab 0-18-aastaste arv 51-lt 67-ni ehk +16 last ja noort. 0-6-aastaste arv sisuliselt ei muutu (24 → 23 ehk -1), 7-15-aastaste arv kasvab +14 (20 → 34) ning 16-18-aastaste arv +3 (7 → 10). Kasv on seega tagasihoidlik ja koondub peamiselt põhikooliealiste hulka.

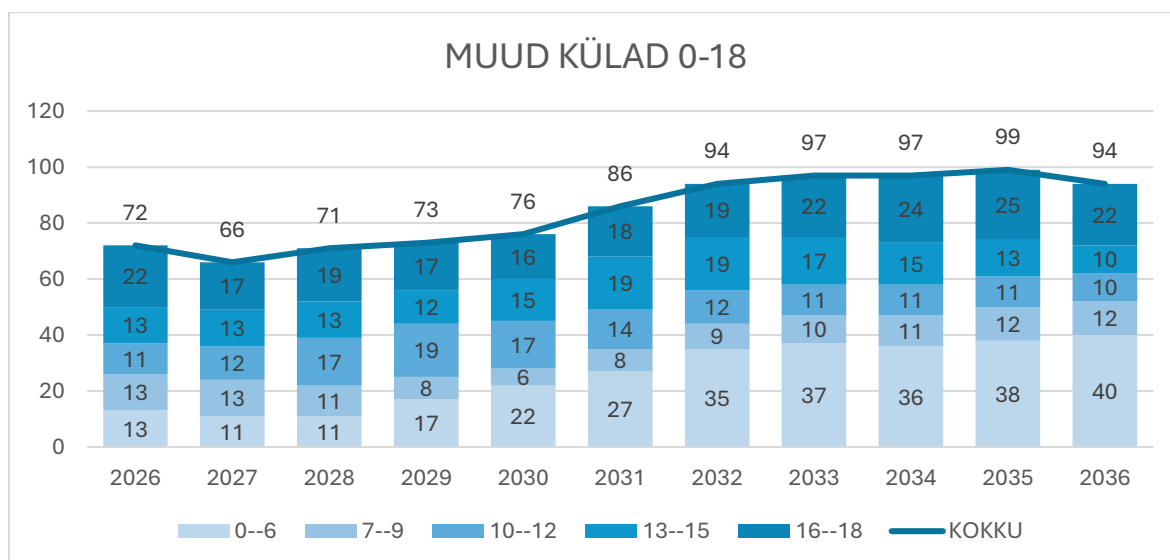
Joonis 12 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Nabalas

Nabalas toimub protsentuaalselt väga suur kasv, kuid absoluutarvud jäävad väikeseks. 0-18-aastaste arv suureneb 20-lt 62-ni ehk +42 last ja noort. 0-6-aastaste arv kasvab +17 (4 → 21), 7-15-aastaste arv +20 (13 → 33) ning 16-18-aastaste arv +5 (3 → 8). Seega on kasv kiire kõigis vanuserühmades, kuid väikese algtaseme tõttu on mõju kogu valla haridustaristule piiratud.

Joonis 13 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 Mõisakülas

Mõisakülas suureneb 0–18-aastaste arv 59-lt 85-ni ehk +26 last ja noort. 0–6-aastaseid lisandub +8 (17 → 25), 7–15-aastaseid +13 (29 → 42) ning 16–18-aastaseid +5 (13 → 18). Kasv jaguneb vanuserühmade vahel üsna ühtlaselt ning absoluutarvudes jääb täiendav teenusevajadus mõõdukaks.

Joonis 14 0-18 aastaste elanike arvu kasv aastatel 2026-2036 muudes Kiili valla külates

Muudes Kiili valla külates kokku suureneb 0–18-aastaste arv 72-lt 94-ni ehk +22 last ja noort. 0–6-aastaste arv kasvab +27 (13 → 40), samal ajal kui 7–15-aastaste arv väheneb – 5 (37 → 32) ning 16–18-aastaste arv jääb samaks (22 → 22). Seega toimub siin selge nihe nooremate laste suunas, kuid üksikute asustusüksuste väiksuse tõttu on vajadus hajutatud.

Kokkuvõtlikult on rahvastikuproгноosi rändestsenaariumist kohaselt 0-18 aastaste laste ja noorte arvu muutus vanuserühmiti 2026. aasta võrdluses 2036. aastaga asustusüksute kaupa kujutatud järgnevas tabelis.

Asustusüksus	Muutus 0-6	Muutus 7-15	Muutus 16-18	0-18 muutus kokku
Kiili	-20	+45	+35	+60
Vaela	+76	+132	+61	+269
Luige	+48	+97	+6	+151
Lähtse	+8	+41	+40	+89
Sausti	+43	+76	+18	+137
Kangru	+15	+18	-19	+14
Sõmeru	+21	-3	-2	+16
Paekna	-1	+14	+3	+16
Nabala	+17	+20	+5	+42
Mõisaküla	+8	+13	+5	+26
Muud külad	+27	-5	0	+22

Tabel 1 0-18 aastaste laste ja noorte arvu muutus vanuserühmiti 2026. aasta võrdluses 2036. aastaga

Lasteaiaaeglaste laste kasv on suurim Vaelas, Luigel ja Saustis. Need kolm asustusüksust annavad kokku +167 täiendavat 0–6-aastast last.

7–15-aastaste puhul tuleb suurim kasv Vaelast +132, Luigelt +97 ja Saustist +76. Neile järgnevad Kiili +45 ja Lähtse +41. Seega ainult Vaela, Luige ja Sausti annavad +305 põhikooliealist last.

16–18-aastaste suurim absoluutne kasv toimub Vaelas (+61), millele järgnevad Lähtse +40 ja Kiili +35. Saustis lisandub +18. Luigel on kasv selles vanuses üsna väike (+6).

Kui vaadata kogu valla erinevaid piirkondi haridusteenuste vajaduse osas, siis kerkivad kõige selgemalt esile Sausti ja Vaela, kus prognoositakse väga kiiret kasvu kõigis vanuserühmades. Luige paistab silma tugeva kasvuga eelkõige lasteaia- ja põhikooliastmes, kuid gümnaasiumiealiste kasv jääb tagasihoidlikumaks. Lähtse puhul on tähelepanuväärne, et kuigi nooremate laste kasv on mõõdukas, suureneb prognoosiperioodi lõpuks oluliselt just 16–18-aastaste arv, mis võib mõjutada gümnaasiumihariduse kavandamist.

Lasteaia- ja koolikohtade vajadus 2026-2035

Selleks, et täpsemalt hinnata lasteaia ja sõimerühmade ning koolikohtade vajadust, koostati rahvastikuproгноosi rändestsenaariumi alusel ka võimalik laste ja noorte arv lasteaiarühmades ja põhikooli ja gümnaasiumi klassides.

	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	35/36
Sõime- ealised	124	130	138	155	175	178	191	167	183	172
3	112	115	123	129	136	147	148	157	145	154
4	123	120	126	129	135	143	153	155	161	152

	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	35/36
5	130	131	129	128	133	136	149	154	157	160
6	128	131	133	130	137	136	147	149	154	154
1. klass	118	129	134	137	143	146	146	152	150	155
2. klass	129	120	132	139	144	154	153	149	157	152
3. klass	132	134	131	139	149	154	158	156	156	162
4. klass	141	140	145	142	148	161	158	160	161	161
5. klass	123	145	142	159	154	159	163	160	164	166
6. klass	116	129	145	156	163	156	163	164	160	167
7. klass	111	121	137	147	159	165	163	165	165	162
8. klass	102	114	124	136	147	160	167	167	165	165
9. klass	103	104	111	124	136	150	155	169	167	165
10. klass	109	103	105	111	124	137	144	155	169	167
11. klass	121	109	104	106	111	124	137	144	155	169
12. klass	113	121	109	105	106	112	125	137	144	156
Kokku lasteaed	618	626	648	671	716	739	789	782	800	791
Kokku põhikool	1074	1134	1202	1279	1344	1404	1427	1440	1446	1455
Kokku gümnaasiumi -ealised	343	334	318	322	341	373	406	437	468	491

Tabel 2 Laste ja noorte arvu prognoos haridusteenuste kasutamisel aastatel 2026-2035

Kuna kohaliku omavalitsuse kohustus on pakkuda alushariduse ja põhihariduse teenuseid, siis on eelkõige oluline tagada nende õppekohtade olemasolu. Gümnaasiumihariduse osas tuleb arvestada sellega, et peale põhikooli lõpetamist saab edasi õppida nii kutseõppeasutustes kui ka Tallinnas ja lähivaldades asuvates riigi ja teiste omavalitsuste gümnaasiumites.

Järgnevas tabelis on kajastatud maksimaalne rühmade- ja klassikomplektide arv vastavalt prognoosile. Arvestatud on sellega, et sõimerühma maksimaalne suurus on 14 last, lasteaiarühma maksimaalne suurus on 20 last ning põhikooli klassikomplekti maksimaalne suurus on 24 õpilast.

Rühma ja klaasikomplektide arv (MAX)										
	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	35/36
Sõimeealised	9	9	10	11	13	13	14	12	13	12
3	6	6	6	6	7	7	7	8	7	8
4	6	6	6	6	7	7	8	8	8	8
5	7	7	6	6	7	7	7	8	8	8
6	6	7	7	6	7	7	7	7	8	8
1. klass	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6
2. klass	5	5	5	6	6	6	6	6	7	6
3. klass	5	6	5	6	6	6	7	6	7	7
4. klass	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7
5. klass	5	6	6	7	6	7	7	7	7	7
6. klass	5	5	6	6	7	6	7	7	7	7

7. klass	5	5	6	6	7	7	7	7	7	7
8. klass	4	5	5	6	6	7	7	7	7	7
9. klass	4	4	5	5	6	6	6	7	7	7

Tabel 3 Rühma- ja klassikomplektide arv

Ülaloleva tabeli puhul tuleb arvestada, et söimekohtade vajadus on kõikuv (sõltub suuresti majanduskliimast ja tööturust) ning mõnevõrra väiksem maksimumist, kuna osad vanemad ei pane last söimerühma. Samas tuleb arvestada, et nii lasteaias kui koolis on vajalik tagada erivajadustega lastele sobiv õppekeskkond väikeklasside ja – rühmade näol. Seega võib prognoosida, et vajadus ruumide järele nii lastaias kui ka koolis on pigem suurem.

Haridusasutuste paiknemine

Kiili valla haridusvõrk on koondunud peamiselt Kiili alevisse, kuid alushariduse teenus on hajutatud ka Kangru ja Vaela piirkondadesse. Alusharidust pakub Kiili Lasteaed, mis tegutseb kuues hoones, pakkudes kvaliteetset õpikeskkonda ning eristudes oma ujulaga. Üldharidust pakub Kiili Gümnaasium, kus õpib ligikaudu 95% valla põhikooliealistest lastest ning mis on kujunenud kogu valla keskseks hariduskeskuseks.

Huvihariduse peamised pakkujad on Kiili Kunstide Kool (Kiilis neljas asukohas) ja Robokaru Robootikakool, lisaks tegutsevad vallas mitmed spordiklubid. Noorsootööd korraldab Kiili Valla Noortekeskus, mis pakub noortele mitmekesiseid tegevus- ja arenguvõimalusi. Haridus- ja noorsootöö taristu on üldiselt heas seisukorras.

Lasteaia kohtade vajadus kasvab prognoosi kohaselt praeguselt 556-lt maksimaalselt 791-ni, ehk 34-lt rühmalt 44 rühmani.

Rahvastikuprognosisist tulenevalt on alushariduse täiendava võimekuse loomisel kõige otstarbekam keskenduda Vaela piirkonnale, kus prognoositakse suurimat absoluutset kasvu lasteaiaaialiste laste hulgas ning kus vajalik taristu on juba olemas. Teise arengusuunana tuleks jälgida Luige piirkonna arengut ning vajadusel kavandada seal täiendavaid lasteaiakohti, kui piirkonna tegelik kasv ületab prognoosi. Samas on Luige elamupiirkonnast Vaelasse Kiili Lasteaeda tee pikkuseks 4,5 kilomeetrit. Seega oleks mõistlik täiendav lasteaia taristu kavandada Vaelasse (9-10 rühma jaoks). Ülejäänud piirkondades ei õigusta prognoositav laste arvu kasv praegu uute lasteaiaüksuste rajamist, võimalusel võiks täiendavaid kohti luua Kiilis, mis on igati mõistlikus transpordikauguses.

Üldhariduse vaates kasvab Kiili vallas vajadus täiendavate õppekohtade järele. Rahvastikuprognosis kohaselt suureneb põhikooliealiste laste arv prognoosiperioodil ligi 450 lapse võrra, mistõttu tuleb olemasolevat koolitaristut laiendada ja luua täiendavaid õppekohti. Seejuures ei ole küsimus üksnes vajalike õppekohtade arvus, vaid ka selles, milline üldharidusvõrgu ruumiline lahendus võimaldab kasvavat vajadust kõige otstarbekamalt katta.

Rahvastikuproгноos näitab, et oluline osa laste arvu kasvust toimub väljaspool Kiili alevit, eelkõige Vaela ja Luige piirkonnas. Seetõttu vaadeldi Kiili hariduslinnaku laiendamise kõrval alternatiivina 1.–6. klassi piirkondliku õppeüksuse rajamist Vaela või Luige–Kangru piirkonda. Sellise lahenduse peamiseks eeliseks oleks nooremate õpilaste õppekoha paiknemine kodule lähemal ning põhjapoolsetest asustuspiirkondadest Kiili alevisse suunduva (kooli)transpordi vajaduse vähendamine.

Lahendus	Peamised eelised	Peamised puudused
Kiili hariduslinnaku laiendamine	Olemasoleva kooli-, spordi-, huvihariduse ja tugitaristu ühiskasutus; õpetajate ja tugispetsialistide efektiivne kasutamine; kooliastmete sidusus; etapiviisiline laiendamise võimalus.	Suurendab õpilaste liikumist Kiili alevisse ning eeldab liiklus- ja koolitranspordi lahendamist
1.–6. klassi õppeüksus Vaelas	Asub kasvava Vaela–Luige piirkonna lähedal; lühem koolitee osale noorematest õpilastest; olemasoleva haridustaristu kasutamise võimalus.	Eeldab täiendava haridustaristu ja tugifunktsioonide loomist ning osaliselt dubleerib Kiili hariduslinnaku funktsioone.
1.–6. klassi õppeüksus Luige–Kangru piirkonnas	Teenuse paikneks lähemal valla põhjapoolsele asustusele ning vähendaks sealt Kiili suunalist koolitransporti.	Eeldab uue kooliüksuse ja seda toetava taristu rajamist ning muudab haridusvõrgu hajusamaks ja kulukamaks.

Tabel 4 Üldharidus-taristu arendamise alternatiivid

Alternatiivide võrdluses on Kiili hariduslinnaku edasiarendamine tervikuna ratsionaalsem lahendus. Kiili valla kompaktne asustusstruktuur ja piirkondade suhteliselt väikesed vahemaad võimaldavad korraldada üldharidust ühe tugeva keskuse kaudu. Samal ajal ei tähenda keskne mudel, et kõik kooliastmed peaksid toimima samasuguses keskkonnas. Hariduslinnaku arendamisel on võimalik kujundada eri kooliastmetele eakohased ja ruumiliselt eristatavad õppekeskkonnad, säilitades samal ajal ühe kooli eelised.

Kiili kasuks räägib eelkõige võimalus laiendada juba olemasolevat hariduskeskkonda, mitte rajada teise asukohta uut kooli koos kõigi selle toimimiseks vajalike funktsioonidega. Kiilis on juba olemas kooli- ja sporditaristu ning tugiteenused. Algatatud Kiili hariduslinnaku detailplaneeringu⁴ eesmärk ongi leida Kiili Gümnaasiumi õppe-, spordi- ja tugitaristu edasiseks arendamiseks terviklik ruumiline lahendus ning näha ette

⁴https://wd.kiilivald.ee/?page=pub_dynobj_file&pid=3894796&file_id=3894797&desktop=1017&tid=1&u=20260913124903

olemasoleva koolikompleksi laiendamine ja uue multifunktsionaalse haridushoone rajamine. Planeeringuala ja selle lähialal on olemas ka vajalik tehniline taristu.

Keskse hariduslinnaku mudel võimaldab koondada ühte asukohta kvalifitseeritud õpetajad, tugispetsialistid ning kaasaegse õppe-, huvihariduse ja sporditaristu. Eriti alates II kooliastmest muutuvad oluliseks aineõpetajate olemasolu, spetsiaalsete õpperuumide ja laborite kasutamine ning mitmekesine valikainete pakkumine. Samuti võimaldab suurem hariduskeskus tõhusamalt korraldada hariduslike erivajadustega õpilaste tugiteenuseid. Hariduslinnaku planeering näeb ette nii eri kooliastmetele sobiva õppekeskkonna kui ka spordi-, huvitegevuse ja tugiteenuste tervikliku arendamise.

Oluliseks kaalutluseks on ka tehtavate investeeringute ja püsikulude efektiivsus. Piirkondliku 1.–6. klassi õppeüksuse rajamisel ei ole vaja üksnes klassiruumi, vaid vähemalt osaliselt ka toitlustus-, liikumis-, huvitegevus-, personali- ja tugiteenuste ruumi ning õueala. Kiili hariduslinnakus saab neid funktsioone kasutada ühiselt eri kooliastmete vahel, vähendades taristu dubleerimist ja võimaldades olemasolevaid ressursse intensiivsemalt kasutada.

Kiili lahenduse peamiseks väljakutseks on kasvav liikluskoormus. Seda mõju on käsitletud ka algatatud detailplaneeringus, kus liikluskoormuse suurenemist hinnatakse ühe negatiivse mõjuna. Seetõttu peab hariduslinnaku laiendamise lahutamatuks osaks olema koolitranspordi, ühistranspordi, jalgratta- ja jalgsi liikumise ning parkimise terviklik korraldamine. Need küsimused on seatud lahendatavaks ka detailplaneeringu lähteülesandes.

Kokkuvõttes on Kiili valla üldharidusvõrgu arendamisel põhjendatud jätkata ühe tugeva hariduslinnaku mudeliga Kiili alevis. Vaela või Luige–Kangru piirkonda 1.–6. klassi õppeüksuse rajamine võiks küll vähendada osa nooremate õpilaste kooliteed, kuid valla kompaktset asustusstruktuuri ning olemasolevat ja kavandatavat haridustaristut arvestades ei kaalu see eelis üles teise koolikeskuse rajamise ja ülalpidamisega kaasnevat taristu dubleerimist ning haridusteenuse korralduslikku hajutamist. Kiili hariduslinnaku edasiarendamine võimaldab katta prognoositava õppekohtade vajaduse olemasoleva hariduskeskuse laiendamise kaudu, säilitades samal ajal võimaluse kujundada eri kooliastmetele eraldiseisvad ja eakohased õppekeskkonnad.

Lisaks on laste ja noorte arvu kasvu arvestades vaja arvesse võtta ka **huvihariduse ja -tegevuse** mahu suurenemisega. Arvestades juba praegu väga kõrget osalusmäära (82%) tähendab laste ja noorte arvu kasv täiendavat nõudlust nii kunsti-, muusika-, tehnoloogia- kui ka sporditegevuste järele. Kuna Kiili Kunstide Kool tegutseb praegu neljas eri asukohas ning nii huvihariduse, kui ka -tegevuse laiendamist piirab ruumipuudus, on otstarbekas käsitleda huvihariduse ruumivajadust Kiili hariduslinnaku arendamise lahutamatu osana. Hariduslinnaku kavandamisel tuleks luua paindlikult kasutatavaid ruume, mida saavad koolipäeva jooksul kasutada üldhariduskool ning pärast õppetööd Kunstide Kool, huviringid ja teised huvitegevuse pakkujad. See võimaldaks koondada

praegu eri hoonete vahel killustunud tegevusi, kasutada ruume päeva jooksul intensiivsemalt ning siduda üldhariduse, huvihariduse, spordi ja noorsootöö ühtseks tervikuks. Sellist ühiskasutust toetab ka hariduslinnaku detailplaneeringu lähtekoht, mille kohaselt kavandatakse terviklikult õppe-, spordi- ja tugitaristut ning multifunktsionaalset haridushoonet.